

at kny, men dog ikke at taale, at andre er nær-gaaende, men kunne forsvare sig ærligt, mandigt og besindigt. Summa: at skikke sig vel og høvisk baade i Tale og Gerning, saa at man frejdigt kan svare for sig selv. Hermed nok derom for denne Gang.

Vi var næsten halvanden Uge ombord paa Skibet, førend vi egenlig blev kaldt op til Fæstningen.

Paa Rejsen blev der til hver to Mand givet 10 Oste foruden anden Føde, som skulde spises, naar der ellers ikke var Lejlighed til at lave Mad, men det var mod Straf og Pengebøde forbudt at sælge dem til egen Fordel, naar vi kom til Indien. Nu havde jeg en brav Kammerat, nemlig *Bengt Andersens*,¹⁾ der med Hensyn til hans trofaste Omhu for mig var mig som en god Ægtehustru i alt, hvad mine daglige Nødvendigheder angik; han kunde gøre alt for at tjene mig og taalte ikke at se, at noget gik mig imod. Den almægtige Gud gav os begge et godt Helbred, saa at jeg aldrig følte mig utilpas, undtagen en Dag da jeg havde lidt Koldfeber, og han var mig saa hengiven, at han den Dag ikke spiste en Bid Mad. Han var kun lidt over 30 Aar og havde i sin Ungdom lært Skrædderhaandværket. Vi spiste én af vore Oste undervejs, men 8 solgte vi i al Hemmelighed i Indien og fik en Stück von Achten for hver, det vil sige en Rigsdaler, og hver Stück von Achten

¹⁾ Mellem Bøsseskytter nævnes Bennd Andersen fra Engelholm (9 Dlr.) paa Skibslisten.

gælder lige saa meget som to Daler hjemme. Nu hændte det sig, at nogle Indiere en Dag kom ud til Skibet, og til dem solgte vi hemmelig to Oste for 2 spanske Dalere. Da de kom i Land, mødte de vor Kaptajn, og strax da han kom ombord, blev alle kaldt op paa Dækket og meddelt, at han havde mødt de Folk, der gik med Ostene, og han truede dem, der havde solgt dem, med stræng Straf; men da det kom ham for Øre, at jeg havde en Finger med i Spillet, talte han ikke mere om Sagen.

Da vi en Dag skulde i Land, saa vi en frygtelig stor Sølange, der laa i Vandskorpen omtrent i 3 Timer lige paa den Vej, hvor vi skulde ro. Paa ni Steder gik Vandet over den, og den blev anslaaet til at være 900 Alen lang eller maaske mere. Paa Grund af vor Frygt for dette Uhyre og den Skræk, det fremkaldte, maatte vi blive 2 Dage ombord. Der blev kastet Bævergejl¹⁾ i Søen, som Søfarende altid fører med sig for at bortjage Hvalfiske, Slinger og andre Søuhyrer, naar det behøves. Det er Bæverens Testikler, et Dyr, der baade opholder sig paa Jorden og i Vandet, af dets Haar laves ogsaa de kostbareste Hatte [Kastor]. Bæveren bygger sig Huse af Træstykker ved Bredderne af Søer og maa altid have Halen i Vandet, naar den sover. Af disse Dyr findes der mange i Norge, og de fanges dér lige saa ofte som Oddere og Maarer.

¹⁾ Bævergejl er et Stof, der findes i Punge i Bæverens Indvolde og som anvendes i Medicinen.

KAP. XVI

To Dage efter at vi havde set Søslangen, forlod vi Skibet „Christianshavn“ og gik i Land med Halvdelen af vore Folk og overtog den Tjeneste i Fæstningen, som Befalingsmændene dér beordrede os til; vi aflagde Ed paany, og nogle af os, hvoriblandt jeg, fik forhøjet Maanedssold, dog kun en Gylden mere om Maaneden. Dette skete to Dage efter at vi kom i Land. Under Trommers, Pibers og Trompeters Lyd blev vi mønstrede og optraabte ved Navn, alt efter Ret og Orden og det strængeste Regimente. I den første Tid blev vi hver eneste Dag mønstrede, exercerede og indøvede i Vaabenbrug paa Krigsmanér samt tilsagte til Vagt hver tredie Nat, idet vi fik strænge Forskrifter om Lydighed, Agtpaagivenhed og Aarvaagenhed i dette fremmede Land og om at vise Troskab og Ærlighed mod vor Konge og Kompagniet efter vor Ed.

Hver Gang en Befalingsmand passerede Portene, hvor der var Vagt, skulde denne træde til Gevær i Orden og fuld Udrustning efter sædvanlig Krigsmaner til Honnør for vore Foresatte paa Kgl. Majestæt af Danmarks Vegne, saa at der vistes denne tilbørlig Respekt i fremmede Folks Nærværelse.

Da vi gik hjem fra denne Mønstring, blev vi, efter at Artiklerne var oplæste, inddelte i Bakker, 7 i hver. Hver Bakke fik tildelt sin Stue, og en Mand udtagen til Formand for at føre nøje Tilsyn

med, at alt gik ordentligt og kristeligt til i hver Stue baade Dag og Nat. En saadan Mand havde af Fæstningskommandoen fuld Myndighed, hver over sin Bakke. Denne Bestilling blev jeg ogsaa beordret til, og jeg fik anvist min Stue og mine Folk, og det ikke af de daarligste. Hver Stue blev kaldt efter vedkommende Baksforstander og blev forsynet med tilstrækkeligt Bordstel, Krus, Kander, Skaale, Tallerkener, samt med de Vandkølere, hvori Vandet skulde opbevares, og som var nedgravede i Jorden lige til Halsen for bedre at holde Køligheden. Der blev lejet gamle indfødte Kvinder til at hente Vand langt borte fra, og efter deres Skik bar de det i mindre Stenkrukker paa Hovedet. Enhver Kvinde fik sin særlige Stue at passe.

Da alt dette var blevet indrettet, og enhver havde faaet tildelt, hvad han skulde have, gik de andre, som skulde rejse hjem, ombord, medens vi bosatte os paa Fæstningen i de nævnte Stuer som fast Ophold Dag og Nat. Der blev givet os en Indier, *Atrumbus*, til at vadske vort Linned, og han blev paa Grund af denne Bestilling kaldt Maynath. Han afleverede vort Tøj hver Lørdag med stor Punktlighed, og jeg fandt ofte paa et eller andet for at more mig med denne Mand, hvilket han altid tog mig godt op.

Tredie Dagen efter at vi var kommen i Land og var bleven underrettet om alt, hvad der vedrørte Fæstningen, dens Regler og Orden, blev der efter endt Mønstring paa Fæstningens Allarmplads,

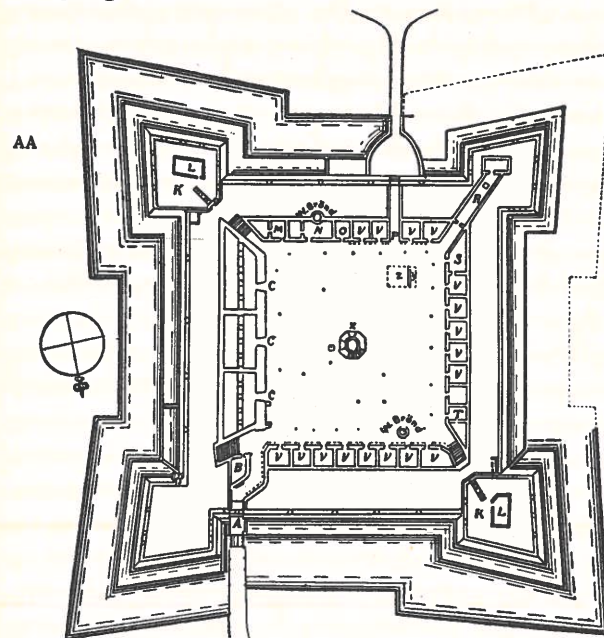
ringet til Maaltid, og vi fik derefter vor sædvanlige Ration, en knap Pægl fransk Rødvind og en Kande Øl til hver Bakke. Derefter begyndte Vagtjenesten, og hver Rode skulde saa vedblivende hver tredje Nat paa Vagt. Der blev udstillet Poster paa hvert af Fæstningens fire Hjørner, som stod der 2 Timer ad Gangen, men den femte Post stod foran Fæstningens Port. Paa hvert Hjørne eller Runddel [Bastion] var der et Slags Skilderhus af solidt Murværk, hvorinde Posten kunde staa, naar det var Lynild og Torden og Regnen strømmede ned om Natten i Bælgmørke, hvilket kunde være meget frygteligt og uhyggeligt at skue. Øverst oppe paa Skilderhuset var der en lille Kuppel af Sten med et lille Taarn og en forgyldt Fløj ovenpaa, saa at Regnen ikke kunde træffe den, som stod derinde under Kuplen.

De, som havde det Hverv at rondere om Natten og have Tilsyn med Posternes Aarvaagenhed, opholdt sig ikke paa Vagten. I Begyndelsen var det Gubernator selv og Vagtmesteren. Enhver, som af Rondens findes sovende eller bliver greben i en eller anden Forseelse, har efter Loven og Krigsartiklerne forbrudt Livet; saavidt mig bekendt gælder lignende strænge Bestemmelser overalt i alle Landsherrers og Kongers Fæstninger.¹⁾

Hvad vor daglige Tjeneste paa Fæstningen angik, var der intet andet end det jeg nu har fortalt, og hver Morgen før Frokost blev vi indøvede i

¹⁾ Krigsartikler 1611. Pkt. 45: Dersom nogen bliver befunden sovende paa Skildvagten eller og ganger derfra, før han bliver forløstet (o: afløst), han skal straffes paa Livet uden al Naade.

Nedenstaaende Tegning, der har følgende Forklaring, findes i Frederik V's Atlas Nr. 48, i det Kongelige Bibliothek.

Grundriss af Danisburg, et Kastel ved Trangenbar paa Coromandel-Kysten i Ostindien, saaledes som det var Anno 1669 i Juni, og tilsendt Hans Kgl. Majestæt til Danmark og Norge.

A. Porten med Vindebroen.	O. Hønsehus.
B. Corps de Garde.	P. Vandporten.
C. Pakhuse.	Q. Kanal.
D. Kirken.	R. Krudtkammer.
E. Kommandantens Værelser.	S. Rustkammer.
F. Taffel-Salen.	T. Fængsel.
G. Præstens Værelse.	V. Andre Beboelses-Kammer.
H. Købmandens Værelse.	X. Dueslag.
I. Kar til Badning.	Z. Hestestald.
K. Postel [Bastion] m. forhøjet Bolværk.	Y. Smedie.
L. Vagtstuer.	AA. Vartegnet, et højt Palmetræ.
M. Botleri [Forraadskammer].	... De små Cirkler er Træer, som
N. Køkken.	giver megen Skygge.

¹⁾ D. til H. er ikke anførte paa Ridset, men disse Lokaliteter laa i samme Fløj som Pakhusene, i øverste Stokværk. Udg.

Exercits og Vaabenbrug. Men naar der kom Peber fra Kongen af Tandjaur¹⁾ til Fæstningen, maatte vi „sarpe“ den, det vil sige rense den for Straa og al Smuds ved at ryste den i et stort Sold; men de, som var paa Vagt, var fri for denne Bestilling; vor Buttelerer eller Hovmester plejede at give os en Møschen Vin for dette Arbejde. Ligeledes blev der hver Lørdag udbetalt os en Fano i Vadskepenge, en indisk Mønt, der gælder 11 danske Skilling,²⁾ der dog senere skulde trækkes fra vor Løn. En Fano havde samme Værdi som en Rigsdaler hjemme, og naar man skulde veksle en spansk Daler, fik man 10 Fanoer [?] udbetalte hos de Handlende paa Torvet.

Fæstningen var muret og herligt udrustet med Runddele [Bastioner] paa hvert Hjørne. Inden for Murene midt paa Mønstringspladsen stod Kirken, der var en gammel Bygning, der havde tilhørt en portugisisk Papist. I den blev der hver Morgen og Aften holdt Gudstjeneste med Sang, Bøn og Velsignelse, og hver Søndag og Onsdag Prædiken og Uddeling af Sakramentet. Fæstningens Præst hed Hr. *Jens*,³⁾ da jeg kom derhen, en særdeles god Prædikant og en ypperlig Sanger, kraftig og djærv i sin Tale i alt hvad der angik Troen, baade hos Papister, Calvinister og Lutheraner. Jeg blev ham anvist som Degn tillige med tre andre, medens jeg opholdt mig dér, og han var meget god og venlig imod mig.

¹⁾ Ved Naiken af Tanjaurs Mellekomst skaffede Overkøbmanden sig Ladninger til de hjemgaaende Skibe.

²⁾ En Fano er en mindre Sølvmønt, hvis Værdi varierede stærkt.

³⁾ Om Præsten Hr. Jens kan ingen Oplysninger gives.

Erik Smed hed den Mand, som stod for alt Murerarbejde; men selve Arbejdet blev udført af indiske Murere, som er langt hurtigere og mere kyndige i den Slags Arbejder end Folk her i Europa. Ved den søndre Mur stod paa Mønstringspladsen en høj Bygning, et Pallads, hvortil mange Trapper førte op. Der boede vore Befalingsmænd, der spiste de og havde deres Residens og Soveværelser. Denne Bygning tjente ogsaa til Raadstue, Domhus og Skrivestue. Andre Smaabygninger og vore Soveværelser var paa Syd- og Sydvestsiden indenfor Voldene. Ved den østre Fæstningsvold var det store murede Køkken og en stensat Brønd. Men omkring paa Voldene laa Jærkanoner i Murskaarene, baade store og smaa, de største var 9-pundige, de mindre 4¹/₂-pundige. Der var i alt mellem 80 og 90. Fæstningen var ogsaa rigelig forsynet med to Slags Skydevaaben: Musketter og Fyrværk. Desuden fandtes der 4 Slags Kugler: Lænkelodder, Stanglodder, Korslodder (Saxlodder) og almindelige Kugler.¹⁾ Alle disse her opregnede Forsvarsmidler fandtes dengang paa Fæstningen Dansborg og meget andet af den Slags.

Hvad Kosten angik, saa var den omtrent som paa Rejsen, med Undtagelse af, at vi hver Morgen til Frokost fik Ris vel kogt i Mælk og ofte fersk Fisk, Flæsk, fersk Gedekød og forskellige Slags Fugle. Der blev til Brug for Besætningen, Vinteren efter at jeg var kommen, holdt hundrede

¹⁾ Se Blom: Christian IV.s Artilleri. Side 260 fig.

Geder paa Fæstningen, men de blev saa magre om Vinteren, at mange af dem styrtede af lutter Sult og Elendighed, thi paa Grund af de mægtige Regnskyl og de kolde Nordenvinde, der huserer der, er Jorden lidet frodig ved Vintertide.

KAP. XVII

Den indiske Konge [af Tanjaur], som fører Titel af Naike Ragnado, tilbeder en hornet Ko, der har sin Residens i et prægtig udstyret Gemak; den bliver ogsaa herligt opvartet, og pyntet og bedækket med Smykker af Guld og Ædelstene, Brokade og guldbroderede Tæpper. Hver Morgen og Aften gør Kongen Koen sin Opvartning og med Forlov at sige vadsker sit Ansigt og sine Hænder i dens Vand, og tilsidst overøser han sin Isse dermed.

Kongen havde en Søn med sin Dronning; han var udvalgt Prins og vordende Konge efter Faderens Død, hvis det blev ham forundt at leve. Denne Søn var den Gang 17 eller 18 Aar gammel, hans Portræt hang i vor Kirke tillige med hans Faders, og de var ikke utiltalende. Prinsen ønskede oprigtig at blive Kristen og at antage vor Tro, hvis han paa nogen Maade havde turdet for sin Fader, men denne modsatte sig paa det hæftigste hans Ønske, saa at han ikke kunde sætte sin Villie igennem. Men Udfaldet var længe tvivlsomt, og imidlertid blev der bedt til Gud for ham

i vor Kirke, om at han i sin Naade vilde oplyse hans Hjærte i den rette Tro.

Om Kongens Palads fortalte man, at det var herligt udstaffet. Hans Trone eller Kongestol var af Marmor, glat som Æg, og af omtrent 12 Alens Omfang. Der sad han daglig og lige overfor ham Præsten i sit Afgudstempel. De sad paa kostbare guldbroderede Hynder med korslagte Ben efter indisk Skik, hvilket man kun kan gøre, naar Lemmerne daglig salves og gnides med Olie og kostelig Balsam. Hos hver af dem staar tre Dreng, af hvilke den ene klipper Areca eller Paga [Pinang?], der i Størrelse, Farve og Haardhed er som Muskatnød. Først tager de det i Munden, tygger det og spytter Saften ud, dernæst tager de Bladene i Munden og tygger det sammen med det andet. Inde i Bladene er smurt noget Kalk, der brændes af Muslingeskaller, og af den hele Blanding fyldes deres Mund, ligesom af Blod. Naar det er tygget tilstrækkeligt, synker de det hele og bliver mere drukne deraf end af Tobak. Man kalder det Betelarek og det siges, at det er godt for Blodsot.¹⁾

En anden af Kongens Tjenere har det Hverv at holde den Guldpotte, i hvilken Kongen spytter, thi naar man bruger Betelarek, trænger man jævnlig dertil. Den tredie Tjener staar med en gylden Vifte, som han svinger frem og tilbage for at svale ved den frembragte Luftning. Dette er i almindelig

¹⁾ Der er her Tale om Frøet og Bladene af Areca catechu, Betelædpalmen, der aldeles som af Jon Olafsson beskrevet bruges nutildags i Asien og dér har endnu større Betydning end Tobakken i Europa og Amerika som Nydelses- og Oplivelsesmiddel.